บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงของเกษตรกรในจังหวัดลำปาง โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม ของเกษตรกรที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกรผู้ปลูกถั่วลิสง จ.ลำปาง และเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และแนวทางการแก้ไข ตลอดจนข้อเสนอแนะ ของการใช้เทคโนโลยีของเกษตรกรผู้ปลูกถั่วลิสง จ.ลำปาง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกถั่วลิสงในพื้นที่ จังหวัดลำปางที่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากกรมวิชาการเกษตร จำนวน 154 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยสามารถนำเสนอผลการศึกษาได้ 4 ส่วน ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา
2. การอภิปรายผลการศึกษา
3. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา
4. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

5.1 สรุปผลการศึกษา

1) ข้อมูลพื้นฐานด้านลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร

เกษตรกรผู้ผลิตถั่วลิสงร้อยละ 59.7 เป็นเพศชาย มีช่วงอายุระหว่าง 50 - 59 ปี เกษตรกรร้อยละ 65.6 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 หรือเทียบเท่า เกษตรกรทั้งหมดมีประสบการณ์ในการปลูกถั่วลิสง ซึ่งเกษตรกรมีประสบการณ์มากที่สุดอยู่ในช่วงระหว่าง 2 – 6 ปี เกษตรกรมีอาชีพหลัก

คือ รับจ้าง มีอาชีพรองคือ ทำไร่ ทำนา และทำสวน มีแรงงานผลิตถั่วลิสงในครัวเรือน 3 คน เกษตรกรมีทั้งไม่จ้างแรงงานและจ้างแรงงาน โดยมีวัตถุประสงค์ในการจ้าง เพื่อเก็บเกี่ยว เป็นการจ้างรายวัน เกษตรกรมีที่ดินที่ทำการปลูกถั่วลิสง 2 ไร่ การเช่าที่ดินเพื่อทำการปลูกถั่วลิสง มีจำนวน 4 ไร่ ใช้สระน้ำหรือบ่อน้ำ เป็นแหล่งน้ำ เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่กู้เงิน ส่วนเกษตรกรที่กู้จะมีแหล่งเงินกู้ คือ ธนาคารเพื่อการเกษตร กองทุนหมู่บ้าน และยืมญาติพี่น้อง

ผลผลิตถั่วลิสง ที่เก็บเกี่ยวได้ในปี 2553/2554 อยู่ในช่วงระหว่าง 301 - 400 กิโลกรัมต่อไร่ และเมื่อคิดมูลค่าของผลผลิตคิดเป็นตัวเงินอยู่ในช่วง 4,001 - 6,000 บาท เกษตรขายผลผลิตถั่วลิสง ในรูปแบบผลสด โดยขายผลผลิตกิโลกรัมละ 11 บาท/กิโลกรัม ผลผลิตถั่วลิสง ที่เก็บเกี่ยวได้ในปี 2554/2555 อยู่ในช่วงระหว่าง 301 - 400 กิโลกรัมต่อไร่ และเมื่อคิดมูลค่าของผลผลิตเป็นตัวเงิน อยู่ในช่วงระหว่าง 4,001 - 6,000 บาท และเกษตรกรขายในรูปแบบผลสด กิโลกรัมละ12 บาทต่อกิโลกรัม ในด้านของรายได้จากการปลูกถั่วลิสงอยู่ในช่วง 20,001 - 25,000 บาท ด้านรายได้จากอาชีพอื่น ๆ เกษตรกรมีรายได้อยู่ในช่วง 30,001 - 60,000 บาทต่อปี

แหล่งความรู้ทางการเกษตร ได้แก่ หน่วยบริการคลินิกเกษตร เจ้าหน้าที่การเกษตรของรัฐ เพื่อนบ้าน เกษตรกรมีความถี่ในการติดต่อ คือ 1 ครั้งต่อเดือน การติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตรของรัฐ มีช่วงเวลาในการติดต่อ มากกว่า 1 เดือน การฝึกอบรมหรือประสบการณ์ในวิชาชีพด้านการผลิตถั่วลิสง เกษตรกรมีการอบรมหรือประสบการณ์การผลิตถั่วลิสงกับเพื่อนบ้าน มีการอบรมหรือประสบการณ์การผลิตถั่วลิสง มีการศึกษาจากตำรา เอกสารเผยแพร่ต่าง ๆ เกี่ยวกับการผลิตถั่วลิสง และกับเจ้าหน้าที่ เกษตรกรเป็นสมาชิกกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มผู้ปลูกถั่วลิสง และกลุ่มสหกรณ์การเกษตร

2) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสง

จากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก และเกษตรกรทั้งหมดตอบถูก 2 ประเด็นได้แก่ ประเด็นเพลี้ยไฟเป็นแมลงพาหะโรคยอดไหม้ ทำให้ใบหงิกงอ บิดเบี้ยว มีรอยขีดข่วน และประเด็นเชื้อไรโซเบียม สามารถตรึงไนโตรเจนจากอากาศทำให้ถั่วลิสงมีการเจริญเติบโตดี

3) ทัศนคติต่อเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสง และเจ้าหน้าที่

จากการศึกษาทัศนคติต่อเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสง และเจ้าหน้าที่ โดยภาพรวมมีระดับทัศนคติอยู่ในระดับเห็นด้วย ซึ่งเกษตรกรเห็นด้วยในทุกประเด็น ซึ่งประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4 อันดับแรก ได้แก่ 1) ถั่วลิสงเป็นพืชดั้งเดิมที่ปลูกมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษเกษตรกรรุ่นใหม่ควรสืบทอด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ต่อไป (ค่าเฉลี่ย 2.92) 2) เจ้าหน้าที่ของกรมวิชาการเกษตร สามารถปฏิบัติงานในการให้คำปรึกษาได้เป็นอย่างดี (ค่าเฉลี่ย 2.83) 3) การเลือกปลูกถั่วลิสงหลังนานั้นนอกจากให้ผลตอบแทนแล้ว ยังเป็นการบำรุงรักษาดิน และทำให้ผลผลิตข้าวในปีต่อไปเพิ่มขึ้น (ค่าเฉลี่ย 2.80) 4) การเตรียมพื้นที่ปลูกถั่วลิสงควรมีการตากดินไว้ 7-14 วัน และขึ้นแปลงเป็นแปลงย่อยและยกร่อง (ค่าเฉลี่ย 2.79) การได้เรียนรู้วิธีการปลูก การดูแลรักษา การป้องกันกำจัดโรคแมลงจากเจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมดีกว่าการปลูกแบบเดิมโดยไม่มีใครคอยแนะนำและช่วยแก้ไขปัญหา (ค่าเฉลี่ย 2.79) และการปลูกถั่วลิสงโดยการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นการเพิ่มผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 2.79)

4) การปฏิบัติตามเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงของเกษตรกรผู้ปลูกถั่วลิสงในจังหวัดลำปาง

จากการศึกษาพบว่า ประเด็นที่เกษตรกรปฏิบัติตามเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสง มี 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ในด้านการเตรียมแปลง เกษตรกรมีการแบ่งเป็นแปลงย่อยและยกร่องปลูกทุกครั้ง 2) เกษตรกรใช้เมล็ดพันธุ์ จำนวน 2-3 เมล็ดต่อหลุม 3) มีการคัดเมล็ดพันธุ์ดีก่อนปลูก โดยคัดเฉพาะเมล็ดที่สมบูรณ์ และ 4) มีการใส่ยิปซั่มในระยะออกดอกชุดแรก

5) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และทัศนคติของเกษตรต่อการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกรผู้ปลูกถั่วลิสงในจังหวัดลำปาง

จากการศึกษาทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกรผู้ปลูกถั่วลิสงในจังหวัดลำปาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ระดับการศึกษา และจำนวนแรงงานครัวเรือน ส่วนปัจจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ทัศนคติของเกษตรกรต่อเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสง ส่วนปัจจัยที่เหลือไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกรผู้ปลูกถั่วลิสงในจังหวัดลำปาง

6) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการผลิตถั่วลิสงของเกษตรกร

จากตารางที่ 4.38 การศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อปัญหาต่างๆ ในการผลิตถั่วลิสงของเกษตรกร ทำให้ทราบว่า ปัญหา 5 ด้าน ที่ผู้วิจัยได้สอบถามพูดคุยกับเกษตรกร ซึ่งผู้ศึกษาได้รวบรวมและจัดหมวดหมู่ โดยผลการศึกษาปัญหาภาพรวมของปัญหาทั้ง 5 ด้าน ได้แก่

1) ปัญหาด้านการเตรียมพื้นที่ปลูก ได้แก่ เกษตรกรมีปัญหาในเรื่องการไม่มีแรงงานที่เพียงพอต่อการผลิตถั่วลิสง มีปัญหาเกี่ยวกับค่าไถเตรียมดินแพง และพบวัชพืชในการเตรียมดินเพื่อผลิตถั่วลิสง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

2) การเลือกและเตรียมเมล็ดพันธุ์ก่อนปลูก ได้แก่ พบเมล็ดพันธุ์เสียหาย และไม่ทราบวิธีตรวจสอบเปอร์เซ็นต์การงอก

3) การจัดการธาตุอาหาร ได้แก่ ไม่มีความรู้ด้านธาตุอาหาร

4) โรคที่สำคัญของถั่วลิสงและการป้องกันกำจัดโรค ได้แก่ ไม่ทราบวิธีการกำจัดโรคและพบปัญหารากเน่า ไม่ทราบวิธีกำจัดเพลี้ยและพบเสี้ยนดิน

5) แมลงและศัตรูถั่วลิสงและการป้องกันกำจัด ได้แก่ พบหนูนาในพื้นที่เพาะปลูก

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกรผู้ปลูกถั่วลิสงในจังหวัดลำปาง การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม พบว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีจำนวน 2 ตัวแปร คือ 1) ระดับการศึกษา 2) จำนวนแรงงานในครัวเรือน และปัจจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ 1) ทัศนคติของเกษตรกรต่อเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสง ซึ่งสามารถอภิปรายการศึกษาได้ดังนี้

จากผลการวิจัยพบว่าระดับการศึกษาของเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกร ซึ่งจากการศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกถั่วลิสงในจังหวัดลำปาง เป็นเกษตรผู้มีความรู้สามารถอ่านออกเขียนได้ ซึ่งสามารถสื่อสารและสามารถรับความรู้เพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่ของกรมวิชาการเกษตรได้เป็นอย่างดี ซึ่งในผลการศึกษาครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิฒเนศ (2541) ที่พบว่าความสามารถในการอ่านมีนัยสำคัญกับการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกไม้ผลเขตหนาวของเกษตรกรในเขตส่งเสริมของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงม่อนเงาะ และ ภานุพันธุ์ (2547) ที่พบว่า ระดับการศึกษาและประเภทผู้เลี้ยงไก่เนื้อมีความสัมพันธ์กับความรู้และการปฏิบัติในการใช้ยาปฏิชีวนะของเกษตรกรในการผลิตไก่เนื้อ รวมถึงวิธิวัต (2553) และนัทธ์หทัย และคณะ (2555) ที่พบว่าการศึกษามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการนำความรู้ไปปฏิบัติของเกษตรกร ซึ่งขัดแย้งกับจุฑามาศ (2552) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการผลิตผักปลอดสารพิษของเกษตรกรในตำบลช่อแล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการวิจัยจำนวนแรงงานในครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับมีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกร ซึ่งในผลการศึกษาครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อดิเรก (2553) ที่พบว่า

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จำนวนแรงงานทำการเกษตรในครัวเรือน มีนัยสำคัญกับปัจจัยที่สัมพันธ์กับการยอมรับระบบการปลูกถั่วเหลื่อมข้าวโพดโดยการไม่เผาและไม่พรวน โดยชนเผ่าปะหล่อง บ้านปางแดง ในตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ และวิธิวัต (2553) ที่ศึกษาความพึงพอใจและความรู้ของผู้ผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์เครือข่ายปราชน์ชาวบ้าน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าแรงงานในภาคการเกษตรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการนำความรู้ไปปฏิบัติของเกษตรกร รวมถึงธนพร (2555) และนัทธ์หทัย และคณะ (2555) ที่พบว่า แรงงานในปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งขัดแย้งกับมณีวรรณ (2546) ได้ศึกษาความรู้และการปฏิบัติในการผลิตมะคาเดเมียของเกษตรกรชาวเขา อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง พบว่าแรงงานในครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รวมถึงเฉลิมรัฐ (2551) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติในการเลี้ยงโคเนื้อในตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าแรงงานไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการวิจัยทัศนคติของเกษตรกรต่อเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสง มีความสัมพันธ์กับมีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกร ซึ่งในผลการศึกษาครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ โสมภัทร์ (2552) ที่พบว่าทัศนคติต่อการทำเกษตรอินทรีย์มีนัยสำคัญทางสถิติกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตระบบอินทรีย์ในสวนมะม่วงของเกษตรกรในอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ และวิวัฒน์ และ ศิริวรรณ (2554)ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการเกษตรที่ดีเหมาะสมของเกษตรกรผู้ปลูกผัก ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี พบว่า ทัศนคติและความรู้ของเกษตรกรผู้ปลูกผักมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับพืชอาหารถูกต้องและเหมาะสมมากขึ้น ซึ่งพรรณราย (2553) อธิบายการยอมรับของเกษตร คือ การที่เกษตรกรเกิดการเปลี่ยนแปลงความคิด ทัศนคติต่าง ๆ หลังจากนักส่งเสริมได้เข้าไปเผยแพร่ความรู้ วิทยาการใหม่ ๆ แล้วทำให้เกษตรกรยึดถือ ในประสบการณ์ใหม่ ๆ นั้น และนำไปปฏิบัติ ซึ่งการที่เกษตรกรมีทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสง ที่เจ้าหน้าที่เข้ามาส่งเสริมนั้น จะทำให้เกษตรกรมีผลผลิตถั่วลิสงที่ดีขึ้น การผลิตได้มาตรฐานมากขึ้น รวมทั้งเกิดการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรอย่างยั่งยืน

จากผลการวิจัยเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสง มี 2 ประเด็นที่เกษตรกรตอบผิดมากที่สุด คือ อาการหงิกงอของใบถั่วลิสง สาเหตุเกิดจาก เสี้ยนดิน เข้าทำลายบริเวณใบ และ ประเด็นหนอนชอนใบถั่วลิสงเป็นพาหะของโรคโคนเน่า ร้อยละ 93.5 และร้อยละ 76.6

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของโรคแมลง ลักษณะอาการ สาเหตุการเกิดโรคถั่วลิสงอาจรวมไปถึงการป้องกันกำจัด

5.3 ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

จากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอเสนอแนะข้อคิดเห็นบางประการ ต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงของเกษตรกรในจังหวัดลำปาง เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือคำแนะนำแก่เกษตรกร ซึ่งผู้ศึกษาเห็นจะเกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรได้ไม่มากก็น้อย ดังต่อไปนี้

1) จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสง ได้แก่ ระดับการศึกษา จำนวนแรงงานเกษตรในครัวเรือน และทัศนคติของเกษตรกรต่อเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสง ซึ่งเจ้าหน้าที่ควรนำปัจจัยทั้ง 3 ด้านนี้ นำไปออกแบบนโยบาย หรือแผนการส่งเสริมการผลิตถั่วลิสงของเกษตรกร ในอนาคต เช่น การพาเกษตรกรแกนนำไปศึกษาดูงานแล้วนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงาน นำมาเผยแพร่ต่อเกษตรกรรายอื่น หรือการฝึกอบรมเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอให้แรงงานภาคเกษตรมีความรู้ และมีประสบการณ์การผลิตถั่วลิสงเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นการทบทวนความรู้และแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างเกษตรกรกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมมากยิ่งขึ้น

2) จากการศึกษาด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงของเกษตรกร ทำให้ทราบว่าเกษตรกรเกือบครึ่งมีความรู้ในระดับปานกลาง ซึ่งบ่งชี้ได้ว่าเกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจในเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงค่อนข้างมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วพบว่า ประเด็นคำถามที่เกษตรกรส่วนใหญ่ตอบผิด ได้แก่ อาการหงิกงอของใบถั่วลิสง สาเหตุเกิดจากเสี้ยนดินเข้าทำลายบริเวณใบ และหนอนชอนใบถั่วลิสงเป็นพาหะของโรคโคนเน่า ซึ่งเจ้าหน้าที่ควรเน้นทำความเข้าในเรื่องนี้แก่เกษตรให้มากยิ่งขึ้น

3) จากการศึกษาทัศนคติต่อเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสง และเจ้าหน้าที่ โดยภาพรวมมีระดับทัศนคติอยู่ในระดับเห็นด้วย ซึ่งเกษตรกรเห็นด้วยในทุกประเด็น ซึ่งบ่งชี้ถึงทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยีในการผลิตถั่วลิสง และการทำงานของเจ้าหน้าที่

4) ในด้านการปฏิบัติตามเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจในอีกหลายประเด็น ซึ่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรเข้าไปให้ความรู้ ความช่วยเหลือ และให้ความเข้าใจแก่เกษตรกรถึงผลที่ได้รับในการนำเทคโนโลยีนี้ไปใช้ในการผลิตถั่วลิสง รวมทั้งการสาธิตวิธีใช้และให้คำแนะนำ เพื่อให้เกษตรกรนำไปใช้ได้ถูกวิธีและสามารถนำไปใช้ได้จริง อีกทั้งใน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

เทคโนโลยีบางตัวที่เกษตรกรไม่ปฏิบัติตามอาจมาจากความไม่เข้าใจ หรือความยุ่งยากในขั้นตอนการปฏิบัติ ทำให้เกษตรกรอาจเกิดการยอมรับได้ค่อนข้างยาก และเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์เช่นการคลุกเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงด้วยไรโซเบียมก่อนปลูก และการใส่ปุ๋ยสูตร 12-24-12 ในระยะก่อนออกดอกชุดแรก เป็นเทคโนโลยีที่ดีที่ทำให้เพิ่มผลผลิตถั่วลิสง แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ปฏิบัติตามเนื่องมาจากหลายสาเหตุ โดยสาเหตุสำคัญข้อหนึ่งคือหาซื้อยาก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อให้เทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นมาสามารถเข้าถึงกลุ่มเกษตรกรได้อย่างทั่วถึงและสามารถนำไปใช้ได้ง่ายขึ้น

5) จากปัญหาในการผลิตถั่วลิสงของเกษตรกร ทำให้ทราบว่าเกษตรกรยังคงมีปัญหาในหลาย ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมพื้นที่ปลูก เกษตรกรขาดแรงงาน ค่าไถเตรียมดินมีราคาแพง และพบวัชพืช โดยเจ้าหน้าที่ควรเข้าไปให้ความรู้ในการจัดการวัชพืช ด้านการเลือกและเตรียมเมล็ดพันธุ์ก่อนปลูก ควรให้ความรู้แก่เกษตรกรในด้านการคัดเมล็ดพันธุ์ เนื่องจากเกษตรกรผู้ปลูกถั่วลิสงในจังหวัดลำปางส่วนใหญ่จะมีการเก็บพันธุ์ไว้ปลูกเอง หรือหากไม่พอก็ซื้อมาผสมกับพันธุ์ที่เก็บไว้ โดยไม่มีการคัดแยกชนิดพันธุ์ ทำให้ในแปลงถั่วลิสง 1 แปลง มีหลายพันธุ์ปะปนกัน ผลผลิตที่ได้ไม่มีความสม่ำเสมอ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาดูแลจัดการเรื่องเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสง ให้เกษตรกรได้ใช้พันธุ์ที่ดีมีคุณภาพ ทำให้ผลผลิตดีและมีความสม่ำเสมอ ง่ายต่อการดูแลจัดการแปลง อาจมีการให้ความรู้ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสง คัดพันธุ์ไว้ใช้เอง หรืออาจสนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์เมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงชุมชนให้กระจายครอบคลุมพื้นที่ ส่วนในด้าน การจัดการธาตุอาหาร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการธาตุอาหารพืชแก่เกษตรกรให้มากขึ้น เนื่องจากเกษตรกรขาดความรู้เรื่องการใส่ปุ๋ยมายาวนาน ควรมีการตรวจวิเคราะห์ดินเพื่อดูความอุดมสมบูรณ์ของธาตุอาหารในดิน และใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน หากเกษตรกรใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินจะสามารถลดต้นทุนการผลิตลงได้ อาจต้องใช้การทำงานแบบบูรณาการจากหลายๆหน่วยงาน การกำจัดโรค และการป้องกันโรคแก่ถั่วลิสง พร้อมทั้งรับฟังปัญหาและความต้องการของเกษตรกรมากยิ่งขึ้น เพื่อหาวิธีแก้ไขปัญหาร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐและเกษตรกรผู้ปลูกถั่วลิสงต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

5.4 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะเกษตรกรผู้ปลูกถั่วลิสง โดยการศึกษาได้กำหนดปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงในจังหวัดลำปางเพียงจังหวัดเดียวเท่านั้น ซึ่งผู้ศึกษาขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1) ควรมีการศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีการผลิตถั่วลิสง เพื่อทราบข้อมูลที่หลากหลายเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสง และเพื่อนำมาเปรียบเทียบ ในด้านของผลการศึกษาว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ รวมทั้งเพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นการจัดทำแผนหรือกำหนดเป็นนโยบายเพื่อส่งเสริมการผลิตถั่วลิสง

2) ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลหรือมีอิทธิพลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสง เช่น บทบาทของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ข้อดีข้อเสียของการรับเทคโนโลยีการผลิต เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการผลิตถั่วลิสงในแต่ละพื้นที่

3) ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในด้านการผลิตและการตลาด รวมทั้งด้านความต้องการการส่งเสริมการผลิตถั่วลิสงของเกษตรกร เพื่อให้ทราบถึงขั้นตอนการผลิต การเก็บเกี่ยว ตลอดจนรูปแบบการจำหน่ายของเกษตรกร อันนำไปสู่รูปแบบการวางแผนส่งเสริมการผลิตในอนาคต ให้ตรงตามความเป็นจริง ทั้งยังทำให้ทราบถึงความต้องการในแต่ละด้านของเกษตรว่าต้องการให้เจ้าหน้าที่เข้ามาส่งเสริมหรือให้ความรู้ด้านไหน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกรผู้ผลิตถั่วลิสงในพื้นที่ที่ทำการศึกษา

4) จากการศึกษาครั้งนี้ทำให้เห็นปัญหาในหลายๆด้าน ดังนั้นควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในการจัดทำโมเดลการผลิตถั่วลิสงแบบครบวงจร โดยควรมีการจัดตั้งหมู่บ้านนำร่องในการผลิตถั่วลิสงแบบครบวงจร โดยนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต อย่างมีประสิทธิภาพ มีการตั้งศูนย์เมล็ดพันธุ์ชุมชน และมีการผลิตตามเทคโนโลยีสมัยใหม่ และมีใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน เพื่อลดต้นทุน และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต มีการป้องกันกำจัดโรคแมลงอย่างถูกวิธี เพื่อนำร่องการแก้ไขปัญหาการผลิตถั่วลิสงอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ควรมีการศึกษาทัศนคติ ความรู้ และปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับของเกษตรกรต่อการจัดตั้งโมเดลนี้ต่อไป เพื่อนำมาปรับปรุงเพื่อแก้ไขปัญหาได้ในอนาคต

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved